

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De priori parte operis tertiæ diei, nempe de congregatione aquarum in
locum vnum, & num post eam congregationem terra discooperta eleuator
sit quàm mare. disp. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

debere eas de facto corrumpi. Id namque impeditur, vel ob loci qualitatem conseruatem, multitudinemque tam ingentem aquarum, quæ innata frigiditate resistit versus partem inferiorem, vnde periculum corruptionis imminet, inciperetque debebat corruptio, vel propter qualitatem, quam Deus eis aquis impresserit, quæ supra ipsarum naturam corrumpi nequeant: non secus ac corpora non solum beatorum hominum, sed & damnatorum propter similem qualitatem, etiam inter inferni flammæ, non corrumpuntur, vel certè denegante Deo suum concursum vniuersalem ad omnem alterationem, quæ corrumpi possent.

Ad 2.

Ad secundum negandum est esse ibi frustra. Licet enim ignoremus finem aut fines, ad quos Deus eo in loco eas collocauerit, non propterea optimo fine ac ordine carent, satiusque iudico ignorantiam nostram in re à sensibus nostris adeo semota profiteri, quam ridiculos friuolosque fines confingere. Neque enim consilia omnia diuinæ prouidentie possumus in hac vita rimari, præsertim in rebus adeo à sensibus nostris separatis.

*Aguas qua
super cælos
sunt non de-
scenderunt
tempore di-
luuij.*

Fuerunt qui affirmarent, relictas fuisse in eo loco ad puniendam hominum peccata, delendumque hunc mundum aquis diluuij. Quod confirmant ex illo Gen. 7. *Cataractæ cæli apertæ sunt, & facta est pluuia super terram.* Est verò omnino improbabilis ea sententia. Primò, quia verisimile non est cælos suapte natura incorruptibiles, apertos fuisse, vt deciderent aquæ. Secundò, quia cum cæli eo tempore mori fuerint, vt constat, quia fuerunt tunc dies, & noctes, sintque contigui, foramina superiorum orbium non responderent foraminibus inferiorum, vt decidere possent aquæ super terram. Tertiò, quia cum non fuerit relictum spacium vacuum, vbi erant aquæ, quæ ceciderunt, deberet ascendere à concauo lunæ aliud corpus, quod spacium illud replet, præsertim cum id concauum capere non posset corpora, quibus antea erat repletum vnà cum tam ingenti multitudine aquarum. Quartò, quia cum amplius futurum non sit diluuium super terram, vt ex Scripturis constat, frustra post diluuium fuissent aquæ super cælos: at post diluuium ceciderunt tres illi pueri: *Benedicite aque omnes que super cælos sunt Domino.* Cataractæ ergo illæ, de quibus sermo est Genes. 7. apertæ fuerunt in cælo aëreo: condensata namque simul in pluuiam magna aëris parte, ingens aquæ copia ex variis partibus regionis aëreæ descendebat simul, quæ quasi quasdam aëris fenestras efficiebat.

Ad tertium dici in primis posset, non minùs naturale illis esse existere supra firmamentum, in loco, in quo modò sunt, quàm existere super terram, cum nullum absurdum sit grauitatem aquæ ad vtrumque locum indifferenter inclinare naturaliter. Deinde, dato quòd sibi sint extra suum locum naturalem, negandum est eas ibi grauitare, esse in eo loco violenter, sed solum præter ac supra ipsarum naturam. Nullum namque elementum grauitat, aut leuitat nisi infra orbem lunæ collocetur extra suum locum naturalem. Certè si Deus crearet lapidem extra cælum, non magis in vnâ partem, quàm in aliam illius spacij, penderet: sicut si ante mundum vniuersum eum crearet, sanè in quacunque parte infiniti spacij, quòd à quocumque puncto est, circumquaque collocaretur, nec in illam, nec in quamcumque aliam inclinaret.

Contextus Scripturæ, in quo opus secundæ dici traditur, ex iis quæ dicta sunt disputationibus præcedentibus, est manifestus. Quæri tamen solet, qua-

re de firmamento non dixit Scriptura, vidit Deus quòd esset bonum, quemadmodum id dixit de luce, & dicit de operibus dierum sequentium. Ad quod respondendum est, quia bonum idem est, quòd perfectum: Deus autem non produxit secunda die firmamentum perfectum, vt pote cui luminaria, quæ quarta die erant producenda, deerant, idcirco non dixit se Scripturâ de eo, vidit Deus quòd esset bonum. Propter eandem rationem de cælo, terra, & aquis, dum terra erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi, non dixit Scriptura, vidit Deus quòd esset bona, vt dixit de luce, cui nulla perfectio deerat, quæ ei foret addenda, & dicit de operibus dierum sequenti.

DISPUTATIO XI.

De priori parte operis tertie diei, nempe de congregatione aquarum in locum vnum, & num post eam congregationem terra discooperta eleuatur sit quàm mare.

Fabricato hoc vniuerso, quoad omnes partes integrantes, hoc est, quoad omnia corpora simplicia, ex quibus constare debebat, incipit Deus tertie die ad eum finem illud aptare, ad quem condebat. In primisque aquas, quæ, vt natura ipsa elementorum postulabat, vndique superficiem terræ operiebant, segregat ab inuicem, congregatque in locum vnum, vt terra appareret, aptaque redderetur ad hominum habitationem, plantarum generationem, terrestriumque animalium, ac volatilium procreationem, & habitationem, quæ omnia ministerio hominum erant necessaria.

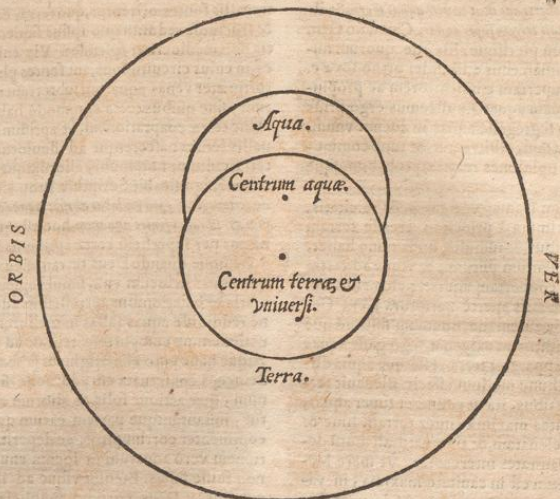
Est verò dubium, vtrum post congregationem aquarum in locum vnum, terra quoad superficiem aquis discoopertam, sit eminentior aquis, hoc est, remotior à centro mundi cæloque propinquior, an è contrario aquæ eminentiores sint quàm terra. D. Thomas 1. part. qu. 69. art. 1. ad secundum tribus relictis opinionibus, quarum tertia ea est, quam nos amplectemur, primam magis probat, nempe aquam esse eminentiorem, quàm sit terra aquis discooperta. Quasi manente terra omnino immota, aquæ, quæ antea cingebant ac operiebant terram, ac proinde quibuscumque terra erat vnum commune centrum, coaceruata & conglobata fuerint in locum, in quo modò sunt, ibique intumuerint, aliudque peculiare centrum fuerint sortite.

Burgensis in additionibus ad cap. 1. Genes. qui inter alios hanc sequitur opinionem, eam magis explicans, ait: *Centrum terra mansisse in centro vniuersi: at verò aquas secunda die, iussu & potentia Dei sortitas fuisse aliud centrum vniuersi, illudque petere suapte natura, neque cum terra efficere vnum globum, vt antea efficiebant, sed quasi duos, vt sequens figura indicat.*

Basilii in Hexaëmeron homil. 4. magna ex parte cum hac sententia conuenit. Ait namque aquas post segregationem in locum vnum consecutas fuisse naturam, vt eum locum peterent, experientiaque ipsa affirmat compertum esse, mare rubrum eminentius esse, quàm sit terra.

Canus in commentariis manu scriptis in primam partem, impugnata opinione Burgensis, quatenus eam affirmat aliud momentum habere aquas post earum congregationem in locum vnum ab eo, quòd antea habebant, eaque de causa eminentiores esse terra discooperta, aliudque à globo terræ habere centrum, duplicem eius rei reddit rationem. Primam, quam magis probat, quoniam naturale est aquæ confi-

VNI

SAS

conficere in se ipsa figuram circulearem, vt in guttis herbarum est manifestum. Quare sicut in herbis gutta conglobatur, habetque suum peculiare centrum & pars illius superior, licet in se sit grauis ac eminentior quam herba, non tamen descendit appetitu & vi, quam ad se ipsam conglobandam, efficiendamque figuram rotundam habet impediende descensum: sic quoque aqua maris conglobatur in se ipsa super terram, estque proinde eminentior terra discooperta, habens suum peculiare centrum: nec pars illius superior, tamen grauis & eminentior quam terra, descendit ad illam operendam, vi, quam aqua habet ad se viniendum & conglobandum, impediende naturaliter descensum illum.

Secundam rationem reddit, quoniam, inquit, in aqua duplex est appetitus. Alter particularis ob sui conseruationem: atque hic est ad descendendum. Alter in bonum vniuersi ratione cuius aqua maris eleuata à terra naturaliter non descendit, ne præcipuum finem vniuersi impediatur, nempe hominum procreationem super terram, ceterorumque, quæ ad hominum conseruationem sunt necessaria. Quemadmodum eadem aqua ratione appetitus vniuersalis, quem in bonum vniuersi habet ascendit, ne detur vacuum.

Catharini opinio. Catharinus in commentariis in eundem locum Gen. qui etiam arbitratur mare eminentius esse terra discooperta, solam secundam rationem reddit.

Sententiam Cani minus esse consonam opinioni D. Thomæ. Sententia Cani minus consona est opinioni, quam plus probat D. Thomas, quam sit Burgensis opinio. Iuxta rationes namque Cani numquam terra fuit operta aquis, cum semper aquæ eandem naturam retinuerint. Eaque profectò fuit huius Doctoris opinio, vt ex iis, quæ disputatione prima diximus, est manifestum. At verò D. Thomas relatis tribus opinionibus eorum, qui dicebant terram prius tempore coopertam fuisse vndique aquis, quam aquæ congregarentur in locum vnum & appareret arida, primam earum probat, aquas videlicet post eam congregationem in locum vnum mansisse eminentiores terra.

Aqua superficiem esse aliam quam superficiem terræ. Sententia horum omnium Doctorum, quatenus conueniunt in eo quòd dicunt, aquas esse eminentiores superficiem terræ: aquis discooperta, probari potest, primò quoniam si terra esset eminentior quam aqua, sanè tam vt grauior, niteretur descèdere: & aqua, vt minus grauis, & vt id quod suapte natura postulat esse super terram, niteretur ascendere: quare præterquam quod hæc elementa collocata essent contra id, quod eorum natura postulat, daretur in rerum natura quoddam violentum perpetuum, quod nulla ratione est admittendum: dicendum ergo est, aquam eminentiorem esse quam sit terra.

A Secundò potest probari experientia, quoniam vt Basilii homilia 4. Hexæmeron ait, experientia comperitum est, mare rubrum eminentius esse, quam sit terra. Præterea est qui dicat, nauigantes affirmare se dum nauigant, conspiciere terras sibi subiectas, atque inferiores aquis: ergo mare eminentius est, quam terra.

Tertiò, quoniam elementum, quò nobilius èd maius si autem terra esset eminentior aquis, sanè aquæ conerentur in cauernis terræ, ac proinde essent minoris quantitatis quam sit terra: cum ergo hoc absurdum sit, & contra id quod experientia in cæteris elementis corporibusque simplicibus docet: semper enim corpora simplicia, quò nobiliora sunt, èd sunt multò maiora: consequens profectò est, vt aquæ non contineantur infra terram, sed terris emineant.

Quartò idem probatur ex Mo Psalm. 103. Fundasti terram super stabilitatem suam, abyssus sicut vestimentum amictus eius, super montes stabunt aquæ (id est, erunt eminentiores montibus) ab increpatione tua fugient. Et infra: Terminum posuisti, quem non transgredientur, neque conuertentur operire terram.

Quintò probatur ex illo Ieremæ 5. Me non timebitis qui posui arenam terminos maris, præceptum sempiternum quod non præteribit, & commouebuntur, & non poterunt, & intumescent fluctus eius, & non transibunt illud, quibus verbis innuitur, mare eminentius esse quam, sit terra, diuinæque dispositione ac ordinatione, supra id quod rei natura postulabat, factum esse, vt non transgrediat terminos suos, & operiat terram.

Sextò ex verbis Psal. 68. Veni in altitudinem maris, quæ verba etiam indicant mare esse eminentius litore, à quo nauigantes proficiscuntur.

Septimò ex illo Eccles. 39. In verbo eius stetit aqua sicut congeries, quæ verba apertè significant opinionè D. Thomæ & Burgensis, conglobatam scilicet, & coagmentatam fuisse aquam in locum in quo modò est, intumuisseque accessu eius, quæ operiebat terram modò discoopertam.

Octauò probatur quoniam sic scriptum est Ecclesiast. 1. Omnia flumina inuadunt in mare & mare non redundat ad locum vnde exeunt, flumina reuertuntur vt iterum fluant: ergo à mari per loca subterranea deriuantur fontes, ex quibus generantur flumina: sed nisi aqua maris esset eminentior, quàm terra discooperta, non posset per loca subterranea peruenire ad superficiem terræ discoopertam, quandoquidem contra ipsius naturam ascèderet ad locum eo eminentiorem, à quo deriuatur, quod nulla ratione esse potest: quippe cum aqua per meatus & venas tantùm ascendat, quantum prius descendit, & non plus, vt testatur experientia: est ergo aqua maris eminentior quam terra discooperta.

His tamen non obstantibus, dicendum est cum Chrysostomo.

post homo homil. 9. ad populum Antiochenum, Hieronymo in illud Psal. 32. Congregans sicut in vitro aquas maris, & illud Psal. 135. Qui firmavit terram super aquas, Caietano Gen. 1. & in Psal. 103. & cum plerisque aliis, de quorum numero videtur esse Damascenus 2. lib. fidei orthodoxæ c. 9. & 10. terram discooperatam eminentiorem ac propinquiorem esse cœlo quam aquas. Explicemus ergo prius modum, quo Deum segregasse aquas in locum vnum, discooperuisseque terram, arbitramur, & tunc commodius impugnabimus opiniones relatas, probabimusque nostram sententiam.

Aquarum congregatio fit à Deo facta. Ascendum est, cum Damasceno cap. 9. & 10. citatis, Deum optimum maximum à principio creasse terram rotundam sine montibus, & tumulis, quos nunc habet, creasseque illam elementum purum, & vsque ad tertium diem vnicuique fuisse cooperatam aquis, vt elementorum natura postulat, quod satis aperte Scriptura sacra Genes. 1. significat. Tertia autem die, quoniam finis, ad quem mundus hic erat conditus, id exigebat, segregasse aquas in locum vnum, vt appareret terra, essetque aquis discooperata. Id verò in hunc modum effecit. Eleuauit terram quibusdã ex partibus, ita vt emerit super aquas, manerentque cauitates maximæ inter terram hinc & inde variis in locis eleuata, & tunc naturali motu defluerunt aquæ ad cauitates interceptas. Vt mare Mediterraneum receptum est in cauitate maxima, in variis quoque sinus diuisa, quam Deus inter Africam & Europam, à columnis Herculis vsque ad terram Palæstinam reliquit. Mare verò rubrum interclusum iacet in cauitate illa magna, quæ inter Asiam & Ethiopiam ab ostio, quò mare illud in reliquam Oceanum influit vsque ad magnam partem Ægypti ex eleuatione Asiæ & Africæ vtriusque interceptum. Reliquis verò Oceanus continetur in ingentibus cauitatibus, quæ ex eleuatione terræ variis in locis interceptæ sunt inter reliquam partem Africæ, & totius Europæ à columnis Herculis, vbi Mediterraneum mare in Oceanum influit, & inter reliquam Asiæ partem & rotum nouum orbem ac terram illam, quæ aduersa promontorio Bonæ spei spectat ad meridiem: quæ omnes cauitates in plures partiales, quasi sedes diuiduntur inter Insulas & terram continentem interiectas: omnes tamen inter se sunt continuæ, vt ex Lusitanorum & Castellorum nauigationibus iam hodie experientia comprobata est. Quò fit, vt totum mare merito ab Scriptura sacra in locum vnum congregatum fuisse dicatur.

Mare totum continuū inter quas terræ partes recipiatur.

Inferna aqua fabricatus.

Metalla mineralia quæ produciuntur.

Flumina cur naturaliter in mare deuoluuntur.

Lacus & paludes vnæ.

Porro quando Deus eleuabat terram, vt aquæ in locum vnum congregarentur, simul condidisse videtur infernum in centro terræ, ibique reliquisse cauitatem ingentem plenam igne sulphureo, materiæque damnatorum tormentis apta, quam materiam de terra tunc produxit. Ingens autem illa cauitas, circumcirca in centro terræ relicta, adiumento fuit, vt terra plus inumesceret ac eleuaretur.

Simul etiam dum terram eleuauit, è materia ipsa terræ videtur produxisse metalla omnia, varia genera saxorum, cæteraque mineralia, & corpora mixta quæ in visceribus terræ delitescunt: quare licet productionis eiusmodi mixtorum, quæ hominum ministerio necessaria etiam erant, Genes. 1. peculiaris mentio non fiat, credendum tamen est, ea producta fuisse die tertia ex terra ante plantas productas, quando Deus terram eleuabat, vt aquæ in vnum locum confluerent.

Quando Deus modo explicato terram eleuauit, eo est vsus artificii, vt vnicuique versus mare esset decliuus. Quò fit vt flumina motu naturali descendendo vnicuique mare petant. Sua namque prouidentia & sapientia ita Deus disposuit terram, vt flumina saltè ad radices motuum gyRANDO, multosque efficiendo meandros & flexus, semper viam sibi munirent, essentque aluicum versus mare decliuem, vt motu suo naturali in mare tenderent. Quod si aliquando obstaculum inueniant, tunc fiunt paludes, & lacus, à summitatibusque obstaculorum fluum iterum flumina, nisi pro quantitate terræ paludem aut lacum circumdantis, tam parua sit copia aquæ fluminis, vt in terra imbibatur, aut per meatus occultos subter terram fluat.

Præterea, quando Deus terram crexit, ita sua sapientia montes, & conualles, ac loca subterranea ad gene-

rationes fontium disposuit, vt apertissimis locorum interuallis fontes oriententur, quò terra, & habitari possent, & fructuosa redderentur, quò ipsius sapientia & prouidentia non mediocriter splendet. Vix enim reperitur leu. Prou. 1. in cuius circuiu fons, aut fontes plures non inueniuntur: præter venas aquarum subterraneas & aquas fluuio-rum, sine quibus terra commodè habitari non possent. Hanc terræ coaptationem, vt aptissimis locorum interuallis fontes nascerentur ad fluuio-rum generationem, terræ cultum, hominum, aliorumque animalium habitationem, significauit Scriptura Prou. 8. illis verbis. Quando certa lege & gyro vallabat abyssos, quando æthera firmabat firmum, & librabat fontes aquarum, hoc est, quasi libra & crutina eos per superficiem terræ aptissimis spaciis diuidebat.

Denique, quando Deus terram eleuauit, congregauitque aquas in locum vnum, simul repleuisse videtur aquas maris exhalationibus terrestribus aduflis, eoque ratione reddidisse aquas salvas in meliorem earum conseruationem, ne computrescerent, & ad alia emolumenta. Atque hanc puto esse originem salædinis maris, quæ deinceps conferuata est additione similibus exhalationum, quæ actione solis & aliorum astrorum producitur, instaurantque partem earum quæ variis de causis continentem corrumpitur, ac deperit. Ante congregationem verò aquarum in locum vnum, arbitror aquas non fuisse salvas. Etenim vsque ad illud tempus solium condiderat Deus corpora simplicia, elementaque in sua perseuerabant puritate.

Porro in eleuanda terra & congregandis aquis in locum vnum, non solum discooperitioni terræ, emolumentis quoque hominum & aliorum animalium, sed etiam meliori earumdem aquarum conseruationi consuluit Deus, eo ipso quòd solem & cætera astra fabricari decernebat: nisi enim terra esset discooperata aquisque eminentior, non generaretur ex aère in caernis terra inclusio tanta aquæ copia, quantum quotidie ex se emittunt fontes, & quanta per fluuio-rum alueos in mare semper influit, ad instaurandum id, quòd in vastissima maris superficie perpetuò sol & cætera astra consumunt, in aèremque conuertunt: neque enim ex solo contactu aeris, & aquæ tanta copia aeris in aquam conuertitur, quantum aquæ virtute solis & aliorum astrorum consumitur quotidie, ac in aèrem resoluunt non solum ex aqua quæ in mari est, sed ex ea etiam, quæ ex mari perpetuò à terra imbibitur. Quò fit, vt congregatio aquarum in locum vnum, & eleuatio terræ super aquas, in meliorem cedat aquarum conseruationem.

Hoc vnum addiderim, idcirco Deum aquarum congregationem in tot sinus & cauitates, quæ variis in locis terram eleuatam interfecant, & ab ea interfecantur, diuisisse, vt ea ratione terra tota discooperata proximior esset mari, atque ita commodius irrigaretur pluuiis, quæ maiori ex parte è mari ascendunt, meliusque venis maris refrigeraretur.

Explicato modo, quo Deus congregauit aquas in locum vnum, terramque discooperuit, possumus confirmare nostram sententiam, contrariarumque impugnare: primo, quoniam aqua per congregationem in locum vnum non mutauit naturam & inclinationem naturalem, quæ in triduo ante eam congregationem habebat: inclinatio quippe naturalis consequitur formam substantialem, quæ eadem prioris fuit in aqua ante, & post eam congregationem, quæ per locale mutationem aquarum fuit facta: sed ante congregationem inclinabat ad centrum vniuersi, seu ad exitèdum quàm proximè posset vicina vniuersi centro, illam consistencia terræ circa idem centrū: alioquin in triduo fuisset aqua detenta violenter: ergo post congregationem in locum vnum inclinabat etiam ad centrum vniuersi, ac poinde nec respicit, nec petit aliud centrum, sed est (semotis obstaculis) in distantia aequali à centro vniuersi: non ergo est à centro eleuatio-rum quàm terra discooperata: sin minus cum obstaculum non habeat, fluere proculdubio super terram, eamque cooperiret, vt quàm maximè posset ad vniuersi centrum accederet.

Secundò, si post congregationem aquarum in locum vnum aqua haberet aliud centrū, nec efficere vnâ sphaerâ cum terra sed duas, sanè in eclipsi luna, quæ ex interpositione terræ & aquæ inter solè & lunâ efficitur appareret ali-quândo distinctio illa sphaerarum aquæ & terræ (talibus figuræ

MOL
D. V. VI

figure est umbra, qualis est corpus interiectum, ex quo resultat) consequens autem est contra experientiam, solum enim in ea eclipsi conspiciuntur partes quadam eminentiores, quæ umbrae sunt motuum ac terræ discooperæ) quæ eleuatur est aquis maris: ergo aqua nec habet distinctum centrum à terra, nec cum terra conficit duas sphaeras, sed vnam dumtaxat.

Ratio hæc (& suo etiam modo præcedens) militat non solum contra Burgensem, sed etiam aduersus Canum & Catharinum. Cum enim dicat, aquas maris esse eminentiores quam sit terra aquis discooperæ, & in seipsis efficere figuram rotundam, sanè nec negant nec negare possunt, efficere distinctam sphaeram à terra, habentem distinctum centrum: tamen dicant causam, quare efficiant distinctam sphaeram, non esse illam, quam Burgenis ponebat, quia videlicet aquæ post congregationem in locum vnum inclinant ad distinctum centrum à centro vniuersi, sed alteram illarum, quas ipsi reddunt, quæ faciliè sequentibus rationibus impugnantur.

In primis prior illa ratio Cani, quæ ex eo affirmat aquam maris non descendere ad operiendam terram, quod naturale sit aquæ efficere figuram circularem, vt in herbarum guttis cernere licet, nullius sanè est momenti: primò quoniam ex eo, quod descenderet & operiret terram, non amitteret figuram circularem (aqua enim, si æqualiter vndique terram circumdaret, figuram circularem retineret, vt ante congregationem in locum vnum eam habebat) quare cum ex tali descensu fieret satis, tum naturali appetitui, quem habebat aqua ad figuram circularem, tum etiam ei, quem, quatenus grauis, habet ad locum inferiorem, profectò si aqua eminentior esset, quam terra, descenderet, & eam operiret.

Aqua cur efficiat in guttis figuram circularem.

Secundò, quoniam non quæcumque aqua efficit figuram circularem, sed modica: tanta enim aqua, quantum est ouum, nunquam efficit figuram circularem, vt experientia in ipsismet guttis herbarum testatur: ratio autem est, quia aqua efficit figuram circularem propter appetitum naturalem, quem habent partes ad mutuam vnionem, vt ea ratione melius se conferunt: & quia partes sub figura circulari sunt magis vnite, quam sub quacumque alia figura, aqua efficit figuram circularem, quando appetitus ad vnionem superat appetitum grauitatis ad descendendum deorsum: eaque ratione, quia in modica aqua est parum grauitatis, appetituique, qui est in singulis partibus ad vnionem, superat actiuitatem tam parua grauitatis, aqua vnitur, & quasi globulum efficit, non obstante grauitate, quæ ad motum deorsum inclinat, vt cernere licet in gutta pendente à regula, quæ, si sit parua, non descendit, sed pendet retinens figuram rotundam: at verò quando aquæ portio grandior est, quia eius grauitas superat appetitum ad vnionem, qui est in singulis partibus, non coalescit in figuram rotundam, vt patet in magnis guttis herbarum, quæ perfectam rotunditatem non habent, impediende id grauitate magna tante copię aquæ: cum ergo aqua maris tanta sit, fieri omnino non potest, vt à terra eleuata efficiat naturaliter figuram circularem, idque in causa sit, cur eminentior existens quam terra, non descendat ad eam operiendam.

Tertiò, quoniam si ea ratio legitima esset, aquæ etiam paludum & lacuum, imò & fluiuiorum efficerent in seipsis figuram rotundam, neque flumina pererent mare, sed in seipsis conglobarentur super

terram, figuramque rotundam facerent: quod tamen est contra experientiam. Consecutio est manifesta, quoniam aqua paludum, lacuum & fluiuiorum eiusdem rationis est cum aqua maris, atque adeò, si, quia naturale est aquæ efficere in seipsa figuram rotundam, aqua maris esset eleuata à terra, & in rotundum globum coalesceret, nec descenderet operire terram, idem etiam cæteræ aquæ super terram efficerent.

Deinde posterior etiam Cani & Catharini ratio nulla profectò est. Primò, quia si in aqua esset talis inclinatio naturalis ad seipsam conglobandam & continendam, ne operiret terram propter bonum illud vniuersi, essetque potentior grauitate, quæ ad descendendum & operiendam terram eam inclinaret, semper aquæ adhaesisset: sicut similis inclinatio naturalis ad impediendum vacuum contra inclinationem ad descendendum semper illi inest: inclinatio namque cuiusmodi naturalis à forma profluit, semperque rei conuenit: hoc autem dato sequeretur, aquam nunquam omni ex parte operuisse terram, nisi fortè ad id violenter coactam, consequens autem est falsum, tum quia ante congregationem aquarum in locum vnum, aqua vndique terram ambebat, vt satis aperte docet Scriptura Genes. i. Tum etiam quia tempore diluuii terram etiam vndique operuit, nec credibile est duo tunc interuenisse miracula. Vnum, vt esset tanta aqua, quantum sola causa naturales non potuerunt producere: alterum, vt contra suam inclinationem naturalem terram vndique operiret: affirmandum igitur non est, in aqua talem esse inclinationem naturalem.

Secundò, aqua, quia habet appetitum naturalem ad accurrendum & impediendum, ne deretur vacuum, sanè quoties est periculum vacui, accurrit, etiam contra inclinationem grauitatis: sed aqua, quando est periculum operiendi partem terræ discooperæ, nihil resistit, quin potius defluit ad illam operiendam, vt in aquis fluiuiorum est manifestum: quoties enim inundant, descendunt ad operiendam partem terræ, quamcumque depressiorem inuenierint. Idem etiam in ipsismet aquis maris experientia est compertum. Tum quia temporis progressu multas prouincias operit mare, quas inuenit inferiores. Tum etiam, quoniam quoties vi ventorum, ingentisve alicuius procellæ, cogitur ad ripas maris magna aliqua copia aquæ, extra littus egreditur ad operiendam terram, vt in hoc Lusitania regno compertum fuit experientia in illa ingenti tempestate, quæ pridie diei sacri festo exaltationis sanctæ Crucis mense Septembri anni 1571. excitata est: ergo in aqua non est ea inclinatio naturalis.

Impugnatis Cani & Catharini rationibus, regrediamur ad nostram sententiam comprobendam. Tertiò itaque in ordine possumus eam probare ex iis, quæ paulò ante dicebamus de aquis diluuii. Si namque mare eminentius est, quam terra discooperæ, quid opus fuit, Deum ruptis cataractis cæli, tantæque aquarum vi operire terram? satis namque fuisse, vt ad tempus mare, quod iuxta sententiam, quam impugnamus, eminentius est quam terra, descenderet. Quod si aduersarius dicat, id esse non potuisse sine miraculo: eò quod aqua maris naturaliter conglobetur, efficiatque in seipsa figuram circularem super terram. Idem quoque efficeret illa ingens aqua tempore diluuii, cum sit eiusdem rationis cum aqua maris, neque sit maior ratio, quare vna aqua potius quam alia, eam figuram induat.

Quartò,

Quartò, si ad dispositionem & situm maris attendas, inuenies aquam maris nulla ratione efficere in seipsa figuram circularem. In primis namque mediterraneum mare, quod ferè mille leucarum habet longitudinem, & in tot sinus diffunditur, & tam parum habet latitudinis, atque in tam angusto loco cum mari Oceano coniungitur, non video quam ratione, vel in seipso, vel cum mari Oceano figuram conficere possit circularem. Idem propter eandem rationem de mari rubro dicendum videtur. Deinde reliquum mare, quod in tot sinus diuiditur, & tam variè terram discoopertam intersectat, & ab ea intersecatur, vt in descriptionibus orbis licet conspiciere, quam quælo ratione eam figuram circularem in seipso supra terram poterit conficere, quam autores contrariæ opinionis confingunt. Sanè, si res attentè expendatur, inuenietur nulla ratione posse consistere.

Insula in medio mari elata ostendit aquas non esse figuram globosam.

Quintò, euidentissimè, meo iudicio, tot insulae, quot sunt in medio maris, ostendunt aquas maris, neque efficere figuram rotundam in seipsis à terra discooperta eleuatam, neque esse superiores terram, sed in terra cavitatibus intercludi. Quid enim quælo aliud est insula in medio maris, quam terra eo in loco super aquas eleuata: quod si aquæ maris, ad partem vnâ terræ rotundæ contractæ, & super eam collocatæ, efficerent in seipsis figuram rotundam, superiores eminentiorèque essent quam terra, certè in medio maris, hoc est, in medio sphaeræ aquarum, non appareret terra, eo esset profundius, tantam abest, vt terra in medio maris emineret: si gnun ergo est euidentissimum, & aquas maris non esse eminentiores terræ discooperta, neque efficere in seipsis distinctam sphaeram, sed vnâ cum terra, quibusdam in partibus excauata & profunda, & in aliis eleuata, efficere vnâ sphaeram, tanquam quæ in terra cavitatibus sit recepta, & supra quam eminent partes terræ aquis discoopertæ.

Sextò, mare magnum, quem Oceanum dicimus, vnâ cum rubro & mediterraneo cingit ferè totam terram, ita vt tam parum terræ inter mare mediterraneum & rubrum interceptatur, vt referente Basilio homilia 4. Hexaëmeron, primò Sesostris Rex Aegypti, & deinde Darius Rex Medorum, aggressi fuerint terram illam quidare, & vnum mare alteri coniungere. Solus item Oceanus totam terram cingit, vt ex navigationibus Lusitanorum & Castellanorum est manifestum: fieri autem non potest, vt aqua totam, aut ferè totam terram cingat, & in seipsa, efficiat figuram circularem super terram.

Septimò, possumus aduersus Canum & Catharinum argumentari, quoniam si mare esset eminentius quam terra, motus fluiorum in mare non esset naturalis, sed violentus: quandoquidem esset ascensus, & non descensus: signum ergo est terram discoopertam esse eminentiorem quam mare, atque hanc esse causam cur fluij motu naturali in mare tendant.

Ostendamus præterea sententiam nostram esse multò cõsonantiorem Scripturis sanctis, quam contrariam. Psalm. 21. ait vates: *Ipsè super maria fundauit eum* (orbem videlicet terræ, terramque ipsam aquis discoopertam.) Præmisit enim: *Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniversi qui habitant in eo.* & continuo subiunxit: *Quia ipse super maria fundauit eum, & super flumina præparauit eum,* vt scilicet aptus esset hominum habitationi, ad multaque alia emolumenta. Psalm. 135. *Qui firmauit, inquit, terram super aquas.* Psalm. 106. *Qui descendunt*

A *mare in nauibus.* Quibus verbis apertè innuit, iter à terra in mare esse descensum. Psalm. 32. *Congregans sicut in vitro aquas maris,* hoc est, in cavitatibus terræ, in quibus tanquam in vitro continentur. Proverbior. 8. *Quando certè a lege Gyro vallabat abyssi, quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos.* Gyro vallare abyssos, & circumdare mari terminum suum, est terram in circuitu eleuare, eaque ratione quasi vallum mari opponere. Deus namque, qui legem aquis posuit, ita omnia suauiter disposuit, vt nihil supernaturalè & miraculosum relinquere in natura, sed causarum secundarum interuentu mare contineret naturaliter intra fines suos. Iob. 26. *Terminum circumdedit aquis.* Quem quælo alium, quam terræ eminentioris mari? & cap. 38. *Quis conuersus ostiis mare?* Et infra: *Circumdedit illud terminis maris, & posuit veltè, & ostia, & dixi, usque huc venies, & non procedes amplius, & hic constringes riuentes fluminos.* Termini quibus circumdatur mare, quid precor aliud sunt, quam terra eminentior, quæ illud ne transgrediatur, continet atque hanc ipsam appellat ostia, quibus quasi clauditur ne egrediatur, propter firmitatem & soliditatem, rupium præsertim, eadem veltis nuncupatur.

C Ad primum ergo argumentum contrariæ sententiæ neganda est sequela: sicut enim in puteis, neque aqua inferior, neque terra superior, quæ concuam putei circumdat, sunt violentè, idque propter eam quod aqua non habeat supra se terram, sed aërem, & terra, quæ concuam putei circumdat, non innititur aquæ inferiori, sed terre, quæ est perpendiculariter versus centrum: sicut item montes, qui sunt superiores aëri, qui in cavitatibus conuallium continentur, non existunt violentè, eò quod non innituntur aëri, sed terra, in qua sunt collocati: sic etiam terra aquis discooperta, cum non innitatur aquæ maris, sed sit sicut mons magnus, qui terra inferiori, quæ est versus centrum, innititur, non existit violentè, esto surgat eminentior, quam mare: neque etiam aqua maris interclusa in cavitatibus, quæ sunt intra terram & terram eleuatam, existit violentè, eò quod non habeat terram supra se, sed aërem. Fatendum est nihilominus, colloca-tionem terræ & maris, ita vt terra discooperta plus distet à centro vniuersi, quam mare, non esse qualem naturæ elementorum ex se exigebant, sed qualem habitatio hominum postulat, propter quos conditum est hoc vniuersum.

E Ad secundum negandum est, vniuersam homines ad verè fuisse expertos mare rubrum esse eminentius, quam sit terra, quæ inter ipsum & mediterraneum mare intercluditur. Id verò quod de nauigantibus dicitur, eos scilicet conspiciere terras esse inferiores aquis, fortè est fabulosum: sed eo dato, dicendum est, sensum eorum decipi. Rationem verò deceptionis esse, quod terra comparatione maris atra videtur, aut certè coloris, qui ad atrum magis accedit, quam color maris: color verò ater, qui minus mouet sensum, quam moueat color candidus, aut quia candidum magis accedit, politus iuxta colorem candidum, apparet profundior & depreffior, qua ratione pictores, putei profunditatem, aut cuiusvis alterius rei, colore atro depingunt, circumposito colore candido, aut qui ad candorem magis accedat: quia ergo nauigantes, dum à terra recedentes, aut ad eam accedentes, de longinquo illam percipiunt, non solum eam in loco remotiori inueniunt, sed etiam ex eo quod color terræ plus accedit ad colorem atrum, quam accedat color maris, idcirco

MOLLINA
In
D. V. E.

idcirco iudicant eam profundiorē & depressio-
rem, quā mare, cum tamen è contrario res se ha-
beat: propter eandem rationem mare rubrum po-
terit eminentius eis apparere, quā terra. Quæ ergo
causa est, ob quam in nubibus hiatus & voragine
apparent, eadem est, ob quam terra, quando à longè
conspicitur, videatur depressior & inferior, quā
mare: quando autem de propinquo videtur, contra-
rium sanè apparet, terræque eminentior, quā ma-
re, iudicatur.

Ad 3. Ad tertium dicendum est, maiorem esse veram,
quando aliud non postulat finis ad quem hoc vni-
uersum est conditum: quia verò habitatio homi-
nū, propter quos Deus mundi domum fabrica-
uit, postulabat, vt terra esset aquis discooperta, id-
eò, vt aquæ intra terræ cauernas reciperentur, ab-
surdum non est, vt hac de causa aqua sit minor,
quā terra: lege tamen quæ diximus quæst. 50. ar-
ticul. 3.

Ad 4. Ad quartum dicendum est, Vatem (vt ex penden-
ti Psalmum illam est manifestum) à verbis relatis
vsque ad illa verba, *ab increpatione tua fugient*, loqui
de terra & aquis vt erant à principio, antequam ter-
tia die separarentur aquæ & congregarentur in lo-
cum vnum: ab illis autem verbis, *ab increpatione
tua fugient*, loquitur de aquarum congregatione, &
termino aquis posito. Ait ergo propheta: *Fundasti
terram super stabilitatem suam* (quam videlicet habet,
dum tota ad centrum vniuersi pendet) *non inclinabitur
in seculum seculi* (quasi fluctuet, & moueatur in
vnam, aut alteram partem) *abyssus sicut vestimentum
amicluseius* (quia scilicet tunc teporis tota erat ope-
rata & quasi amicta aquis, tamquam vestimento.) At-
que idcirco subiungit, *Super montes* (id est, super ter-
ram, quæ nunc est montes) *stabunt aquæ* (id est, sta-
bant tunc aquæ: est enim futurum pro præterito im-
perfecto, quo Hebræi carent, vt rectè Eugubinus in
eum locum adnotauit.) Hactenus depinxit Propheta
terram, & aquas antequam in vnum locum coirēt,
Continuò verò subiungit congregationem earum
Dei iussu factam, morèque potètarum introducit
Deum quasi increpantem aquas: quòd terram ope-
rentur, hominūque habitationem & alia emolumē-
ta impedirent, imperantēque, vt in vno locum se-
cederent, dicens: *Ab increpatione tua fugient* (aquæ
videlicet) *à voce tonitru tui* (id est, potentis, ac treme-
bundi maiestatis tuæ imperij) *formidabunt*. Videtur
que in his etiam locutionibus appositum esse futu-
rum pro præterito imperfecto, ita vt sit sensus: Ab
increpatione tua fugiebant, & à voce tonitru tui,
quasi formidantes, recedebant. Vt verò ostenderet
Propheta, Deum tunc eleuasse simul terram super
aquas, eaque ratione terminis certis aquas clausisse,
quas in vnum locum congregabat, subiunxit: *As-
cendunt montes, & descendunt campi in locum quem fun-
dasti eis*, quasi diceret, terminum posuisti aquis, quem
non transgredientur, nec conuertentur operire
terram.

Ad 5. Ad quintum ex Hieremiæ testimonio dicendum
est, ex eo, quòd Deus posuerit arenam terminum
mari, non excludi, quòd arenam ac terram, quam
mari terminū ponebat, eleuauerit super aquas ma-
ris. In eo verò potentia diuina ea in parte elucet,
quòd cum elementorum natura postulet, vt aqua
terram operiat, Deus sua potentia aquam in cauita-
tibus terræ inclusit, terramque super aquas ele-
uando effecerit, vt quantumuis fluctus maris intru-
mescant, terminos suos non transgrediantur.

Ad 6. Ad sextum ex Psalm. 68. responderi debet, altitu-
dinem maris ibi esse, vbi mare est profundius, eò

quòd cauitas terræ ibi sit depressior, maior, ac pro-
fundior: quare inde non sequitur, mare esse emi-
nentius terra discooperta.

Testimonium, quod ex Ecclesiastici 38. in septi-
mo argumento adducitur, exponit Lyranus in eum-
dem locum de aqua maris rubri in transitu filiorum
Israël, & de aqua Iordanis cum arca pertransiuit.
Esto autem dicamus intelligendum esse de ea con-
gregatione aquarum in locum vnum, quæ Genes. 1.
describitur, sanè locus ille pro nobis pugnat. Etenim
post illa verba: *In verbo eius stetit aqua sicut congeries,
subiungitur: Et in sermone oris illius sicut exceptoria
aquarum*, id est, cauitates extiterunt, in quibus aquæ
in eum modum congregata recipiuntur.

Quod ad octauum argumentum attinet, ad fi-
nem libri meteororum dicebamus, nō idcirco mare
appellari locum, *vnde exeunt flumina*, quasi sit emi-
nentius, quā terra, eaque ratione aqua maris per
loca & venas subterraneas motu naturali deuoniat
ad officina fontium terræ discoopertæ: eo enim dato,
morus fluuiorum in mare esset ascensus, ac proinde
violentus, quod nulla ratione est asserendum, sed
ob rationes, quæ sequuntur.

Prima, quoniam aqua maris imbibitur per ter-
ram in tanta altitudine, quanta est altitudo maris,
atque etiam in maiori: eò quòd res sicca vim ha-
beant attrahendi ad se res humidas, eaque quasi
sugendi. Vnde si pars panni sicci in aquam abiciat-
tur, & alia pars sit eleuatiore, aqua ascendit paula-
tim in partem eleuatam per vim attractiuam, qua sic-
cum ad se trahit humidum, illudque in se imbibit.
Quò fit, vt cum ex vaporibus humidis virtute solis,
& aliorum aëstorum ex illa aqua extractis, & in vis-
ceribus terræ latentibus, simulque cum aëre in por-
is & cauernis terræ incluso condensatis, generen-
tur fontes, ex quibus cōficiuntur flumina, hac ratio-
ne dicantur flumina è mari exire. Præsertim cum
humiditas, quæ ex aqua illa in terræ viscera redun-
dat, in causa sit cur aër citius & facilius in aquam
concresecat, & cur aqua ex eo aëre genita ab illa ter-
ra non absumatur, quæ, si sicca esset, continuò a-
quam illam absorberet.

Secunda, quoniam tota ferè aqua pluuialis or-
tum habet ex mari, vnde maiori ex parte eleuantur
vapores, ex quibus nubes & pluuiæ generantur,
quòd si non esset aqua pluuialis, sanè non essent
flumina. In primis, quoniam flumina non modicum
incrementum ex pluuiis suscipiunt: eò quòd pluuiæ
per superficiem terræ extirsecam vndique ad al-
ueos fluuiorum accurrunt. Deinde, quoniam aqua
pluuialis, imbibita in montibus, & visceribus terræ,
non modicum incrementum præstat fontibus, ex
quibus flumina nascuntur, tum quia illabitur paula-
tim, & accurrunt ad officium fontis vnà cum aqua,
quæ ex vaporibus & aëre condensato generatur, eaque
ratione fontes abundantiores aquæ vim effun-
dunt: tum etiam quia terra, omni ex parte aqua
pluuiæ madefacta & humectata, minus consumit
eius aquæ, quæ ex vaporibus & aëre condensato in-
tra ipsam existit, potentiortque est ad maiorem co-
piam aëris condensandam & conuertendam in
aquam, quàm si non esset madefacta: vnde videmus
fontes post pluuiam multò maiorem aquæ copiam
ex se mittere.

Tertia, quoniam si non esset aqua pluuialis, sanè
omnino non essent flumina: eò quòd saltem partes
exteriore terræ essent admodum aridæ, eaque de
causa imbiberent in se parum aquæ, quæ tunc fortè
generaretur in fontibus: vnde ariditas terræ, & fon-
tium generationem, & multò magis fluuiorum
impe

Ad 7.

Ad 8.

Flumina
qua ratione
è mari oriū-
tur.

impediret: si quæ namque aqua ex orificio alicuius A fontis prodiret, profinus à terra forberetur, nec cum alia coniungi posset ad fluij generationem. Vnde videmus fluuios multos, eos præsertim qui terras aridas pertranseunt, in æstate exiccati, & in annis valde siccis, tum plurimos fontes, tum ingentes fluuios omnino arefcere. His igitur, & aliis similibus de causis, mare appellatur locus, vnde exeunt flumina: non verò quòd eminentius sit quàm terra discooperta.

Contextus sacer, in quo prior pars operum tertiæ diei traditur, planus est ex iis, quæ disputationibus præcedentibus dicta sunt. Solum admonuerim, cum dicitur: & vidit Deus quod esset bonum, intelligendum esse, aquas scilicet esse congregatas in locum vnum, & terram esse discoopertam, ad finem iam explicatum.

DISPUTATIO XII.

De posteriori parte operis tertiæ diei, de productione videlicet plantarum.

Cur Deus plantis terram concesserit.

Discooperta terra, Deus statim eadem die eam plantis vestiuit: tum ad ornatum & pulchritudinem illius: tum etiam vt animalibus sequentibus diebus condendis cibum præpararet. Augustinus lib. 5. super Genesim ad litteram c. 4. & 5. & lib. 8. cap. 3. affirmare videtur terram die tertia virtutem producendi plantas accepisse: produxisse verò illas postea paulatim temporis progressu. Contrarium tamen sonat aperte Scriptura Genes. cap. 1. affirmatque communis Doctorum sententia, plantas videlicet productas fuisse tertia die in suo esse perfecto. Cum enim prima die specierum productio, non ad naturam, sed ad naturæ autorem spectet, cuius, vt questione 2. articulo 3. ostendimus, est proprium conferre primò esse speciebus in aliquo, aut aliquibus earum indiuiduis: Dei autem perfecta sint opera: sanè quando Deus produxit plantas, eas produxit perfectas quoad magnitudinem, quam vnacunque suapte natura postulat, ad quam multæ earum non nisi longo tempore per naturales causas peruenissent. Atque hæc plantarum productio est, quæ Genes. 1. tertia die narratur facta. Idem censendum est de animalibus, quæ sunt à Deo sequentibus diebus producta, fuisse videlicet producta in esse & magnitudine perfecta, quam non nisi longo tempore per causas naturales attigissent.

Animalia producta fuerunt à Deo in magnitudine perfecta.

Caiet. opi.

Caietanus: eò quòd Scriptura affirmet dixisse Deum: *Germinet terra herbam viuentem, & lignum pomiferum*. Et inferiùs subiungat: *Et protulit terra herbam viuentem, & lignum faciens fructum*: censet terram concurrisse efficienter ad primam plantarum productionem, ita videlicet, vt Deus mediante terra, tamquam causa media efficiente, eas produxerit. Contraria tamen sententia, terram videlicet concurrisse solum passiuè materiam subministrando, Deumque se solo plantas efficienter produxisse, est communis Doctorum, omninoque amplectenda.

Refellitur.

Plantas primas solum Deus efficienter produxit.

Quare quando Genes. 1. dicitur: *Germinet terra herbam viuentem*, intelligendum est, ministrando materiam, ex qua herba producatur, atque ex ipsa terra egrediatur. Similiter quando rursus dicitur: *Protulit terra herbam viuentem*, intelligendum est, ministrando simili modo materiam.

Circa contextum sacrum solum est quòd admonendum, *lignum pomiferum*, idem esse, quòd lignum ferens fructum. Pomum namque vsurpari solet pro

fructu generaliter sumpto. Dum dicitur: *Cuius semen in semetipso sit super terram*, intelligendum est, ad speciei conseruationem propter indiuiduorum corruptibilitatem.

DISPUTATIO XIII.

Virum tertia die producta fuerint plantæ noxiæ.

Dbitant Doctores, num statim tertia die producta fuerint omnes species plantarum: An verò venosæ, & aliæ plantæ noxiæ, quales sunt tribuli, spinæ, producta fuerint post Adæ peccatum in pœnam illius.

Pars, quæ negat, suaderi potest. Primò, quoniam Scriptura Genes. 1. narrans plantas tertia die productas ait: *Et protulit terra herbam viuentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum: & habens vnumquodque semen secundum speciem suam*, & vidit Deus quod esset bonum: quæ sanè in venenosas & noxiæ plantas non quadrant.

Secundò, quoniam Genes. 3. in pœnam peccati dicitur Adamo, *Quia comedisti de ligno, ex quo preceperam tibi, ne comederes, maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vita tua, spinas & tribulos germinabit tibi: ex quibus sanè videtur colligi, nec ante peccatum germinasse spinas & tribulos, nec futurum fuisse, vt hæc germinaret, si primi parentes non peccassent.*

Basiliius homilia 5. Hexaëmeron, & Ambrosius 3. lib. Hexaëmeron cap. 9. & 11. licet affirmet venosas & infructuosas plantas tertia die fuisse productas, tum ne earum pulchritudo vniuerso deesset, tum etiam quia, quæ hominibus venosæ sunt, aliis rebus præfunt, imò quædam earum cum aliis commixtæ ad hominum morbos pellendos conducunt, sedandisque doloribus inferunt, multæque aliæ ex illis percipiuntur vtilitates: vsque adeò tamen spinas, & tribulos ante peccatum productos fuisse locis citatis negant, vt cum illis Damascenus libr. 2. s. dei orthodoxæ cap. 10. & Beda ac Rabanus in Genesim, affirmant, *rosam ante peccatum productam fuisse sine spinis, post peccatum verò spinis muniri cepisse.*

Probabilior tamen est contraria sententia, in quam inclinant Augustinus 3. super Genesim ad litteram cap. 18. & D. Thomas 1. parte, questione 69. articul. 2. ad secundum, & plerique alij in Genesim. Nempe, etiam spinas & tribulos productos fuisse ante peccatum. De his autem spinis, quæ rosas, multisque aliis fructiferis & egregijs plantis sunt innata, dubitandum non est, Augustinum & D. Thomam constanter fuisse arbitratos, fuisse nascituras, esse nullum peccatum in orbe susceptum fuisse: imò, eculum namque foret produci eiusmodi plantas, & insurgere spoliatis iis munimentis, quæ ipsis innata sunt.

Ratio, quæ me mouet, vt etiam spinas alias & tribulos fuisse ante peccatum productos cum posterioribus Patribus affirmem, est. In primis, quoniam, vt Augustinus loco citato ait, etiam ex spinis & tribulis commoditates percipiuntur, ad animi, terrestriumque animalium pastum, & ad multa alia. Deinde quoniam hæc non magis nociua & molesta sunt hominibus quàm serpentes, quos constat ante peccatum extitisse. Præterea quoniam posita constitutione vniuersi, quæ nunc est, & tunc (saltem extra terrestrem paradysum) erat, ornatur.